

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

Γ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Κείμενο Ι

Τα σύγχρονα μουσεία

Οι κοινωνικές, πολιτικές, επιστημονικές, επιστημολογικές και πολιτισμικές αλλαγές που χαρακτηρίζουν τις σύγχρονες κοινωνίες, κυρίως από τα μέσα του 20ού αιώνα και ιδιαίτερα τις τελευταίες δεκαετίες, έχουν δημιουργήσει νέα πλαίσια για τα μουσεία. Ένας έντονος μουσειολογικός διάλογος και νέες πρακτικές έχουν αλλάξει και συνεχώς αλλάζουν τη μορφή και τον χαρακτήρα των μουσείων στην εποχή μας. Τα σύγχρονα μουσεία επιδιώκουν να προσαρμόζονται στις νέες κοινωνικές συνθήκες και, μεταξύ άλλων, να αναπτύσσουν συνειδητή επικοινωνιακή πολιτική που μπορεί να τα καθιστά λειτουργικά, βιώσιμα αλλά και φιλικά προς το ευρύ κοινό. Βασικός σκοπός τους δεν είναι πλέον η προστασία και η προβολή του υλικού πολιτισμικού πλούτου, αλλά και η ουσιαστική επικοινωνία με το κοινό τους.

Η σύνθετη διασύνδεση των μουσειακών αντικειμένων και των μουσείων με το κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον αποτυπώθηκε καθαρά στον ορισμό του μουσείου, όπως αυτός διατυπώθηκε το 1974 από το Διεθνές Συμβούλιο των Μουσείων: «Ένα μουσείο είναι ένα μη κερδοσκοπικό, μόνιμο ίδρυμα, στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξής της και ανοικτό στο κοινό, το οποίο αποκτά, συντηρεί, ερευνά, κοινοποιεί και εκθέτει υλικές μαρτυρίες για τους ανθρώπους και το περιβάλλον τους με το σκοπό της μελέτης, της εκπαίδευσης και της ψυχαγωγίας».

Το μουσείο συνδέεται με την κοινωνική πραγματικότητα μέσα στην οποία λειτουργεί, την ανάπτυξη της οποίας εξυπηρετεί. Το μουσείο δεν είναι ιδιωτική υπόθεση, ακόμα κι αν είναι ιδιωτικό ίδρυμα· είναι άμεσα συνδεδεμένο με την ευρύτερη κοινωνική, πολιτική και πολιτισμική πραγματικότητα, η οποία καθορίζει τις μορφές, τους όρους και τους σκοπούς της λειτουργίας του.

Γενικά τα μουσεία στην εποχή μας λειτουργούν ως χώροι συνάντησης, διαλόγου και επικοινωνίας διαφόρων και διαφορετικών κοινωνικών και πολιτισμικών κόσμων, γι' αυτό και η φυσιογνωμία τους διαμορφώνεται με βάση την επικοινωνιακή πολιτική που ασκούν. Τα σύγχρονα μουσεία επιδιώκουν ουσιαστικό διάλογο με το κοινό τους. Αν τα μουσεία του 19ου αιώνα ασκούσαν τον παιδευτικό ρόλο τους παρέχοντας ακαδημαϊκή γνώση προς παθητική κατανάλωση από το κοινό, τα σύγχρονα μουσεία ασκούν τον

παιδευτικό, αλλά και τον ευρύτερο κοινωνικό και πολιτιστικό ρόλο τους, με βάση την επικοινωνία και το διάλογο που επιδιώκουν να αναπτύξουν με το κοινό τους.

Παρά το άνοιγμα των σύγχρονων μουσείων προς την κοινωνία και τον ουσιαστικό διάλογο που επιδιώκουν με το κοινό τους, δεν μειώθηκαν οι πολιτικές διαστάσεις των μουσείων ως χώρων εξουσίας. Αν και τα σύγχρονα μουσεία λειτουργούν με βάση μια πλατιά επικοινωνιακή πολιτική, που τα καθιστά, τυπικά, ανοικτά σε όλους, ορισμένες κατηγορίες ατόμων και κοινωνικών ομάδων έχουν ή μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτά.

Οι πολιτικές διαστάσεις των μουσείων συνδέονται κυρίως με τη δυνατότητά τους να συγκροτούν και να προβάλλουν «αντικειμενικές» όψεις της πραγματικότητας και να παράγουν και να καλλιεργούν αντίστοιχους τύπους γνώσης. Οι πολιτικές διαστάσεις των μουσείων συνδέονται, επίσης, με το προνόμιο αυτών που έχουν πρόσβαση στα μουσεία, που μπορούν να τα «διαβάζουν» και να αξιοποιούν δημιουργικά την αντίστοιχη γνώση. Γι' αυτό και η μουσειακή εκπαίδευση έχει, μεταξύ άλλων, και πολιτική σημασία, καθώς επιδιώκει να καταστήσει όλους και από μικρή ηλικία, κατά το δυνατόν, ικανούς να αξιοποιούν το δικαίωμά τους στην ουσιαστική πρόσβαση και δημιουργική αξιοποίηση των μουσείων και, γενικότερα, του ευρύτερου υλικού πολιτισμού.

Ειρήνη Νάκου, 2001. Μουσεία: Εμείς, τα πράγματα και ο πολιτισμός. Αθήνα: νήσος, σ. 124-127. (Διασκευασμένο απόσπασμα, 507 λέξεις. Ακολουθείται η ορθογραφία του πρωτοτύπου.)

Κείμενο II

Κική Δημουλά, «Βρετανικό μουσείο» (Ελγίνου μάρμαρα)

Στην ψυχρή του Μουσείου αίθουσα
την κλεμμένη, ωραία, κοιτώ
μοναχή Καρυάτιδα.
Το σκοτεινό γλυκύ της βλέμμα
επίμονα εστραμμένο έχει
στο σφριγηλό του Διονύσου σώμα
(σε στάση ηδυπαθείας σμιλευμένο)
που δύο βήματα μόνον απέχει.
Το βλέμμα το δικό του έχει πέσει
στη δυνατή της κόρης μέση.
Πολυετές ειδύλλιον υποπτεύομαι|
τους δύο αυτούς να 'χει ενώσει.

Κι έτσι, όταν το βράδυ η αίθουσα αδειάζει
απ' τους πολλούς, τους θορυβώδεις επισκέπτες,
τον Διόνυσο φαντάζομαι
προσεκτικά απ' τη θέση του να εγείρεται
των διπλανών γλυπτών και αγαλμάτων
την υποψία μην κινήσει,
κι όλος παλμό να σύρεται
τη συστολή της Καρυάτιδας
με οίνον και με χάρδια να λυγίσει.

Δεν αποκλείεται όμως έξω να 'χω πέσει.
Μιαν άλλη σχέση ίσως να τους δένει
πιο δυνατή, πιο πονεμένη:
Τις χειμωνιάτικες βραδιές
και τις εξαίσιες του Αυγούστου νύχτες
τους βλέπω,
απ' τα ψηλά να κατεβαίνουν βάρθρα τους,
της μέρας αποβάλλοντας το τυπικό τους ύφος,
με νοσταλγίας στεναγμούς και δάκρυα
τους Παρθενώνες και τα Ερεχθεία που στερήθηκαν
στη μνήμη τους με πάθος ν' ανεγείρουν.

[πηγή: Κική Δημουλά, *Ποιήματα*, Ίκαρος, Αθήνα 2005 , σ. 36-37]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Να παρουσιάσετε συνοπτικά το περιεχόμενο των τριών πρώτων παραγράφων του **κειμένου Ι** που σας δόθηκε (60-80 λέξεις).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1^ο

Να αξιολογήσετε τις προτάσεις που σας δίνονται με βάση το **κείμενο Ι** χαρακτηρίζοντας τις ως Σωστές ή Λανθασμένες, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο.

α) Τα σύγχρονα μουσεία δεν προσαρμόζονται στα δεδομένα της νέας εποχής.

- β) Τα μουσεία δεν εξυπηρετούν τις σκοπιμότητες των ιδιοκτητών τους.
- γ) Τα μουσεία είναι χώροι που ανοίγουν διάυλο επικοινωνίας με το κοινό τους.
- δ) Τα μουσεία είναι χώροι που ολοκληρώνουν το άτομο ως προσωπικότητα.
- ε) Τα μουσεία συμβάλλουν στην διαμόρφωση πολιτικής ταυτότητας.

Μονάδες 10

Ερώτημα 2^ο

Πώς κρίνετε το ύφος του **κειμένου I** (απλό/ καθημερινό / σύνθετο / επιστημονικό / γλαφυρό). Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με αναφορές μέσα από το κείμενο. Πόσο αποτελεσματικό θεωρείτε το συγκεκριμένο ύφος, αν λάβετε υπόψη σας το ακροατήριο στο οποίο απευθύνεται και τον σκοπό που θέλει να υπηρετήσει;

Μονάδες 10

Ερώτημα 3^ο

α) «Τα σύγχρονα μουσεία επιδιώκουν να προσαρμόζονται στις νέες κοινωνικές συνθήκες και, μεταξύ άλλων, να αναπτύσσουν συνειδητή επικοινωνιακή πολιτική που μπορεί να τα καθιστά λειτουργικά, βιώσιμα αλλά και φιλικά προς το ευρύ κοινό. Βασικός σκοπός τους δεν είναι πλέον η προστασία και η προβολή του υλικού πολιτισμικού πλούτου, αλλά και η ουσιαστική επικοινωνία με το κοινό τους».

Να ξαναγράψετε το απόσπασμα του **κειμένου I**, αντικαθιστώντας κάθε μια από τις υπογραμμισμένες λέξεις με μία νοηματικά ισοδύναμη και κάνοντας ταυτόχρονα όλες τις αναγκαίες αλλαγές στο κείμενο.

Μονάδες 5

β) Ποια μορφή σύνταξης (ενεργητική/παθητική) χρησιμοποιείται στην περίοδο ενός των εισαγωγικών στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου I; Αιτιολογήστε την επιλογή της συντάκτριας και στη συνέχεια μετατρέψτε την περίοδο στην αντίθετη φωνή.

Μονάδες 5

Ερώτημα 4^ο

α) Ποια νομίζετε ότι είναι η πρόθεση της γράφουσας στην τέταρτη παράγραφο του **κειμένου I**; Πώς ο τρόπος με τον οποίο επέλεξε να αναπτύξει την παράγραφο υπηρετεί την πρόθεση της;

Μονάδες 5

β) Τι εννοεί η συγγραφέας του **κειμένου I** με τη φράση «Η μουσειακή εκπαίδευση έχει πολιτική σημασία»; Να αποδώσετε το νόημα που εσείς δίνετε σε 40-50 λέξεις.

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Γ

Το ποίημα (**κείμενο II**) αποτελεί και ένα ποιητικό σχόλιο σχετικό με την επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα. Ποιοι κειμενικοί δείκτες εκφράζουν την πολιτική αυτή διάσταση; Ποια η θέση σας σχετικά με την επιστροφή τους; (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Με αφορμή τη 18^η Απριλίου, που έχει ορισθεί από την UNESCO και το Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τοποθεσιών ως Παγκόσμια Ημέρα Μνημείων, γράφετε μία επιστολή 350-400 λέξεων προς την Υπουργό Παιδείας, στην οποία εκθέτετε τις απόψεις για την ανάγκη καλλιέργειας στενότερης σχέσης των μαθητών τόσο με τα μνημεία της χώρας, όσο και με την παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά.

Μονάδες 30